

KANUN TÜKETİCİYİ KORUMUYOR

Elektrik Mühendisleri Odası, Cumhurbaşkanlığı tarafından TBMM'ye bazı maddeleri yeniden görüşülme üzere geri gönderilen Elektronik Haberleşme Yasası'na ilişkin bir basın toplantısı düzenleyerek, yasanın kamu yararı gözetilerek yeniden düzenlenmesini istedi. Yasanın AKP Hükümeti'nin, "sermaye sever yönetim" anlayışını yansıttığı ifade edilen basın toplantısında, yasaya kullanıcıların haklarını koruyan maddelerin eklenmesi istenirken, ulusal sanayinin desteklenmesi ve yerli üretimin teşviki ile ilgili hükümlerin genişletilmesi talep edildi. Açıklamada, haberleşme özgürlüğü ihlalleri, sabit ücret uygulaması, tarife paketleri ve cep telefonlarının elektromanyetik etkisi konusundaki düzenlemelere yönelik eleştirilere de yer verildi.

EMO 41. Dönem Yönetim Kurulu, 22 Ağustos 2008 tarihinde düzenlediği basın toplantısı ile Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından 59, 60, 66 ve 67. maddelerinin bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye geri gönderilen 5803 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nu değerlendirdi. EMO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Tarık Öden'in açıklama yaptığı basın toplantısına, EMO Yönetim Kurulu Yazmanı Hüseyin Önder ve EMO Elektronik Mühendisliği Meslek Dalı Ana Komisyonu Başkanı Tuncay Atman da katıldı.

Yasa'nın Cumhurbaşkanı Gül tarafından yeniden görüşülmek üzere TBMM'ye gönderildiği anımsatılan açıklamada şöyle denildi:

"Yasanın tekrar görüşülmek üzere geri gönderilme gerekçesi, bu kadar basit olmamalıydı. Yasal düzenlemede yer alan kadrolaşma yapısı ve maaşların Cumhurbaşkan-

lı'nı dahi rahatsız edecek boyutta olması, taslağın hazırlanmasında yer alanların etik ve ahlaki sınırları çoktan aştıklarını göstermektedir."

5803 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu için hazırlık çalışmalarının 2003 yılında başlatıldığı ve tasarının 2005 yılından bu yana beklendiği kaydedilen açıklamada, tasarının TBMM Genel Kurulu'nda yalnızca 15 dakika süren bir oturumda yasalaştırıldığına dikkat çekildi. AKP Hükümeti'nin tasarını hazırlama sürecine yönelik olarak açıklamada şu eleştiriye yer verildi:

"AKP iktidarı, tasarımı; yasa tasarısı hazırlık çalışmalarında başta telekom sektörü bileşenleri olmak üzere, lisanslı ya da lisanssız operatörler ve iletişim sektöründe etkin olmaya hazırlanan tüm sermaye kesimleri ile birlikte şekillendirmiştir. Elektronik haberleşme sektörüne yaklaşık 8 bin üyesi üzerinden yön veren Elektrik Mühendisleri Odası ve sektördeki sendikaların sürece dahil edilmemesi, aslında AKP'nin 'sermaye sever yönetim' anlayışını yansıtmaktadır."

Türkiye'de ekonomiye ve siyasete sermaye güçlerinin yön verdiğine ve bu yapının her alanı insan faktöründen uzak, piyasa koşullarına göre şekillendirmeye çalıştığı ifade edilen açıklamada, "İletişim sektörü; kesintisiz, yüksek hızlı, kaliteli, ekonomik, kamu yararını gözetken, yüksek kar hırsı taşımayan proje ve tesislerle altyapı problemlerini çözmüş ve dışa bağımlılığı azaltan bir hizmet anlayışına göre tesis edilmelidir" denildi.

Üst Kurulların Faaliyetlerine Dikkat

Türkiye'nin neredeyse "kurullar eliyle" yürütüldüğüne dikkat çekilen açıklamada, "Yaşama ve hayata dair her şey küresel kapitalizmin kar beklentisinin karşılanmasına odaklı düzenlenmekte, olağanüstü yetkilerle donatılmış, bakanlıklar üstü işleve sahip, idari ve mali özerkliğe sahip 'devlet içinde devlet' görünümü bu yapılar tarafından şekillendirilmektedir" değerlendirmesi yapıldı. Üst kurulların devlet yapısı içerisindeki ağırlığının her

geçen gün artışına dikkat çekilen açıklamada, "Devlet olanaklarının sorumsuzca kullanıldığı kamu yararı kavramı yerine, sermayenin çıkarlarına hizmet ederek, kamu hizmet alanlarını piyasa kurallarına göre düzenlenmektedirler. Bu yönüyle yasal ama meşruluğu tartışmalı bu yapılar ve kadrolar dikkatle izlenmelidir" denildi.

Telekomünikasyon Kurumu'nun elektronik haberleşme sektöründe rekabete aykırı davranış ve uygulamaları doğrudan veya şikayet üzerine incelemeye, soruşturmaya ve rekabetin tesisine yönelik gerekli tedbirleri almakla görevlendirildiği anımsatılan açıklamada, Telekomünikasyon Kurumu'na verilen yetki nedeniyle Rekabet Kurulu'nun görev ve yükümlülükleri by-pas edilerek sektörde karmaşa yaratılacağı ifade edildi.

Açıklamada, elektronik haberleşme sektörünün önemli ölçekte dışa bağımlı olduğuna dikkat çekilerek, yasadaki ulusal sanayinin desteklenmesi ve yerli üretimin teşviki ile ilgili hükümlerin yerli olmadığı kaydedildi.

"Yasa Kullanıcıyı Korunmuyor"

Elektronik haberleşme hizmetleri için yapılan düzenlemelerde, altyapı hazırlanması kadar kullanıcı haklarının korunmasına da önem verilmesi gerektiği belirtilen açıklamada, "İşletmecilerin elektronik haberleşme hizmeti sunmaları karşılığı alacakları ücretleri serbestçe belirlemelerine ilişkin düzenlemeler tüketici hak ve çıkarlarının korunmasında asli görevi olan devlet aygıtı sorumluluğu ilkesi ile çelişmektedir" denildi. Yasa'da işletmecilerin kendi aralarındaki arabağlantı ücretlerini de serbestçe belirlemelerinin öngörüldüğüne dikkat çekilen açıklamada, arabağlantı ücretlerinde sınırlamaya gidilmemesinin kullanıcı aleyhine sonuçlar doğuracağı uyarısında bulunuldu.

Cep telefonu işletmecilerinin düzenledikleri reklam kampanyaları ile çoğu zaman kullanıcıları yanlış yönlendirdiği ifade edilen açıklamada, şöyle denildi:

"Aslında yüksek kardan taviz vermeyen, çeşitli sınırlamalar (hafta içi-hafta sonu, günün belirli saatlerini kapsayan tarifeler, operatör içi konuşma indirimleri ile sınırlı kalan, diğer operatörle görüşmelerde ise; asimetrik yüksek ücret tarifelerini faturalara yansıtan v.b. uygulamalar) içeren tarife paketlerine karşı tüketiciyi koruyacak düzenlemelere gereksinim olmasına karşılık, ne yazık ki buna seyirci kalınmaktadır. Bu uygulamalara seyirci kalınması yaklaşımı, küresel sermayeye hizmet etmekte ve tüm yaşam alanlarını piyasalaştırarak ve yurttaşımızı birden fazla cep telefonu ve sim kart kullanmaya yöneltmektedir."

Düzenlemede, kullanıcılardan sabit ücret adı altında tahsilat yapılmasına devam edilmesinin öngörüldüğüne dikkat çekilen açıklamada, konuya ilişkin kullanıcıların açtığı çok sayıda davaya işaret edildi. Sabit ücret konusunda, "Hizmetin karşılığını vermeden sabit ücret almayı operatörler için hak haline getirmeye çalışan bu anlayış, halkın sıkıntılarını gidermek yerine sermayenin kar beklentisini yerine getirmeye çalışmaktadır" değerlendirildi. Açıklamada şöyle denildi:

"Telefon faturalarına uygulanan yüzde 18 KDV, yüzde 25 özel iletişim vergisi ve telsiz kullanma ücreti (0.89 YTL) ile birlikte görüşme bedelinin yarısı, vergi adı altında yasal

kılıflara uydurulmuş kesintilerden oluşmaktadır. Uygulanan bu politikalarla tüketiciye yolunacak kaz gözünü ile bakılmaktadır."

"Cep Telefonlarına SAR Sınırlaması Getirilmeli"

Cep telefonu işletmecilerinin ortak altyapı kullanımına olanak veren mevzuat düzenlemesi yapılmasına rağmen, bu konuda ilerleme sağlanmadığına işaret edilen açıklamada şu öneriye yer verildi:

"Kamu kaynaklarının israf edilmemesi amacıyla aynı altyapının ortak kullanımına yönelik olarak, çok sayıda yönetmelik çıkarılmasına rağmen, GSM firmaları bu alanda herhangi bir ilerleme kaydedememişlerdir. Çevresel, görsel ve elektromanyetik kirliliğe neden olan tesislerin kurulmasına yerine, tesislerin ortak kullanımını zorunlu kılan yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır."

İthal edilen cep telefonlarının SAR (elektromanyetik enerjinin vücut dokuları tarafından soğurulma hızı) değerlerinin ve elektromanyetik kirliliğin insan sağlığına olası etkileri konusunda kamuoyunun aydınlatılması gerektiğine işaret edilen açıklamada, "SAR değeri yüksek telefonların ülkeye girişi yasaklanmalıdır. Yasada bu düzenlemeler yer almalıdır" denildi.

“Telekulak Engellensin”

Tüm yurttaşların, sivil toplum kurumlarının, özel ve tüzel kişilerin haberleşmesinin tespitinin yapıldığının ortaya çıktığı anımsatılan açıklamada, “Türkiye’de temel hak ve özgürlükler yerle bir edilmiştir. Yasa bu konuda çağdaş normlara uygun düzenlemeleri içerecek şekilde düzenlenmelidir” denildi.

Çağdaş hukuk düzenlemelerinde temel yaklaşımın, sosyal düzenin korunması ile bireyin temel hak ve özgürlüklerine saygı arasında bir denge kurulması olduğunun altı çizilen açıklamada şöyle denildi:

“Elektronik Haberleşme Kanunu’na ilişkin yönetmelikler oluşturulurken,

bu konudaki hak ihlallerinin önüne geçilmesine ve güvenlik açıklarını giderecek düzenlemelerin hayata geçirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Yasa bu beklentiyi karşılamakta uzaktır.

Milyonlarca yurttaşın haberleşme hakkının ve özel yaşamının ihlalden hiçbir sıkıntı duymayan ve adeta korku imparatorluğu yaratan siyasi iktidar, özel yaşama ve haberleşmeye saygıyı düzenleyen Anayasa’nın 13. ve 22. maddelerine, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 17. maddesine, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi’nin 8. maddesine ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’nun 135. madde genel gerekçesine aykırı hareket ederek elektronik haberleşme

alanında keyfi uygulamalar ortaya koymuştur.

Aynı zamanda, uluslararası boyutu olan bu tip telekulak skandallarıyla ülkenin tamamının dinlemeye takılması gibi; sözde yasal izinlerle gerçekleştirilen ancak insan hakları temel hak ve hürriyetlerini ihlal eden bu tip uygulamaların engellenmesine ilişkin herhangi bir düzenlemenin bulunmaması; demokratik hukuk devleti olduğumuz iddiası ile çelişmektedir.

Kamunun özgürce kullanabileceği güvenli haberleşme hakkı; yasal güvence altına alınmalıdır. Bu yönüyle düzenleme ‘yasa içeriği ile ilgili bilgiye sahip tüm toplumsal kesimlerin katkı ve taleplerini dikkate alarak’ hazırlanmalıdır.”

Elektronik Haberleşme Kanunu Yasalaştı...

KAMU ACİL DURUM ŞEBEKESİ KURACAK

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından 59, 60, 66 ve 67. maddelerinin bir kez daha görüşülmesi için geri gönderilen 5803 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu TBMM’de değiştirilerek yeniden kabul edildi. Kanuna göre, Ulaştırma Bakanlığı genel haberleşme altyapısının deprem, sel, yangın, savaş gibi olağanüstü durumlarda kesintiye uğraması riskine karşı, alternatif bir haberleşme altyapısını kuracak.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün iade gerekçeleri doğrultusunda yapılan değişiklikler ile 5 Kasım 2008 tarihinde kabul edilen Elektronik Haberleşme Kanunu 11 Kasım 2008 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak, yürürlüğe girdi. Elektronik Haberleşme Kanunu ile getirilen düzenlemelerden öne çıkanlar şöyle sıralanabilir:

- Her türlü elektronik haberleşme cihaz, sistem ve şebekelelerinin kurulması ve işletilmesine izin verilmesi, gerekli frekans, numara, uydu pozisyonu ve benzeri kaynak tahsislerinin yapılması ile bunların kontrolü, devletin yetki ve sorumluluğu altında olduğu belirtildi.
- Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığı ve görev alanlarıyla ilgili olmak üzere Dışişleri Bakanlığı, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, MİT ve Emniyet Genel Müdürlüğü’ne elektronik haberleşmede muafiyet tanındı.
- Ulaştırma Bakanlığı, genel haberleşme altyapısının deprem, sel, yangın, savaş gibi olağanüstü durumlarda kesintiye uğraması riskine karşı, önceden alternatif bir haberleşme altyapısını kurma, kurdurma ve ihtiyaç olduğunda söz konusu sistemi devreye alma görevi verildi.
- Telekomünikasyon Kurumu’nun adı, “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu” olarak değiştirildi.
- Elektronik haberleşme hizmetlerinde kullanım hakkı sayısı, ancak kaynakların sınırlı sayıda işletmecisi tarafından yürütül-

mesinin gerektiği durumlarda ve kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını amacıyla sınırlandırılacaktır.

- Televizyon ve radyo yayınları uydu pozisyonu ile ulusal çapta verilecek frekans bandı kullanımına ilişkin esaslar Ulaştırma Bakanlığı tarafından belirlenecek. Bakanlığın, hizmetin başlama zamanı, yetkilendirme süresi ve hizmeti sunacak işletmecisi sayısını belirlemesinin ardından yetkilendirme işlemi Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından gerçekleştirilecek.

Kampanyalardan Önce İzin Alınacak

- Tarifeler, ilgili mevzuat ve düzenlemeler ile yetkilendirme belgelerindeki düzenlemelere aykırı olmaksızın işletmeciler tarafından serbestçe belirlenecek. İşletmecinin etkin piyasa gücüne sahip olduğunun belirlenmesi halinde, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, tarifelerin onaylanması, izlenmesi ve denetlenmesine ilişkin yöntemleri ve tarifelerin alt ve üst sınırları ile bunların uygulama usul ve esaslarını belirleyebilecek. İşletmecisi, tarifelerini etkileyecek nitelikteki kampanyalarını uygulamadan önce izin alacak.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, “elektronik haberleşme sektöründe rekabete aykırı davranış ve uygulamaları doğrudan veya şikayet üzerine inceleme, soruşturma ve rekabetin tesisine yönelik gerekli tedbirleri alma, görev alanına giren konularda bilgi ve dokümanın sağlanmasını talep etme” konularında yetkilendirildi.
- Rekabet Kurulu, sektöre yönelik yapacağı inceleme ve tetkiklerde, birleşme ve devralmalara ilişkin kararlar da dahil olmak üzere elektronik haberleşme sektörüyle ilgili vereceği tüm kararlarda, öncelikle Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun görüşünü ve yaptığı düzenleyici işlemleri dikkate alacak.